N°. 211. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag 21 December.

Bij deze Courant behoort een Vervolg.

EGYPTE.

De *Standard* meldt uit Alexandrië, onder dagteekening van 17 november, het volgende belangrijke voorval: »Ik verneem zoo even dat de Engelsche vice-consul te Suez op de verregaandste wijze door eenen Arabier gehoond geworden is, en dat de gouverneur, toen de consul zich daarover bij hem kwam beklagen, denzelven niet heeft willen hooren. De vice-consul heeft terstond eene officiële klagt opgesteld en aan den heer *Campbell*, onzen consul-generaal gezonden. Deze zal hem waarschijnlijk voldoening weten te bezorgen." Mogt Engeland eenige militaire demonstratie in die streken dienstig achten voor zijne belangen, zoo komt de gelegenheid daartoe, naar men ziet, zeer gewenscht.

TURKIJE.

(*Slot van No. 209*) »Bij deze gelegenheid moet ik ook gewag maken van de slavenmarkt. Ik heb er in Amerika veel talrijker gezien, maar daar zijn het zwarten, en ik moet bekennen dat de indruk, die de slavenmarkt van Konstantinopel op mij maakte, veel pijnlijker was. Hier zag ik ongelukkigen van alle kleuren; van het elpenbeen-zwart uit Afrika, van het brons der Arabieren en het Tartaarsche geel tot aan het zuiverst wit van het Europisch ras. Hoe heerlijk schijnt de vrijheid hem, die menschen zag verkoopen! In alle geval kan men nog hopen dat vrouwen en kinderen, die bescherming behoeven, dezelve kunnen vinden bij eenen heer, vooral in een land waar, gelijk hier, slechts het regt van den sterkste geldt. Maar mannen! — Ook schijnen deze zich veel ongelukkiger te gevoelen en zijn zij neerslagtiger dan de vrouwen. Hierin ligt wel de reden waarom de barbarij der Turken zoo heilloos is.

»Maar ik wil u een ander tafereel uit het leven van dit zeldzame volk vertoonen. Als er een sultan sterft, wordt er een oord voor zijne rustplaats aangewezen. (Er liggen sultans aan alle hoeken van Konstantinopel) Het lijk van den overledene wordt derwaarts gebragt, eene tent daarover opgeslagen, lampen boven het hoofd en de voeten aangestoken, priesters tot deszelfs bewaking aangesteld, en dan bereidt men zich om er een monument over te bouwen. Deze soorten van gebouwen, welke de Turken *Turbes* noemen, staan bij hen in groote vereering. Met elk derzelve is een weldadig gesticht verbonden, naar gelang de laatste wil van den afgestorvene zulks bepaalde. Bij het eene is eene armen-school, bij het andere een ziekenhuis, bij verscheidene worden op bepaalde dagen aan de arme Muzelmannen aalmoezen uitgereikt. Ik-zelf heb zoodanig graf gezien, welks wachters onafgebroken bezig waren met de voorbijgangers drinken te bieden, waarschijnlijk omdat het water in dat kwartier schaarsch is.

»Als men den doolhof der enge, smerige, donkere straten van Konstantinopel doorwandelt, dezer van buiten zoo schoone, van binnen zoo leelijke en ongezonde stad, gaat men hier en daar een gedenkteeken, eene moskee, eene pomp voorbij, die men bijna met de handen zou moeten tasten om ze te ontwaren. Eindelijk worden de rijen van huizen breeder, de huizen zelve statiger en hooger — maar diepe stilte heerscht hier! Gelukkigerwijze lokte de hoefslag onzer paarden op de steenen eenige vrouwen aan de vensters; zij zijn, ongesluijerd; hare kleeding is smaakvol, hare lange vlechten zijn met bloemen getooid. Hier is het niet meer Stambul, hier is het Fanar, de wieg van het hedendaagsche vorstelijk geslacht der Grieken, het toevlugtsoord van een' armen adel die in vergetelheid smacht. Ik weet geene betere vergelijking voor Fanar dan eenige oude Fransche provincie-steden, waar de oude adel zich onvermengd bewaard heeft, en in zijne verlatenheid midden onder klippen nog overeind staat. Is het niet zeldzaam, dit, na zoo veel eeuwen van vervolging, midden onder de vervolgers nog zoo te vinden? Nevens het verval van Stambul is Fanar nog onbewegelijk gebleven, als St. Sophia, die de terugkomst van den waren God afwacht."

RUSLAND.

Petersburg, 10 *dec.* Het dagblad van St. Petersburg behelst een uitvoerig berigt omtrent het eerste bezoek hetwelk H. M. de keizerin, na hare ziekte, in den schouwburg aflegde. Dien avond werd op het groote tooneel het ballet »De Schaduw," ter benefície van Mlle *Taglioni* gegeven. Men ontwaarde op het gelaat van H. M. nog de sporen van eene zware ziekte. Daar de keizerin binnen kwam toen het stuk reeds was begonnen en ieder zijne aandacht op gevestigd hield, werd zij eerst eenen tijd daarna opgemerkt, zoodat zij »de stormachtige uitbarsting der verrukking" die hare verschijning anders zou hebben te weeg gebragt, miste. (*Pr. St. Z.*)

DENEMARKEN.

Koppenhage, 9 *dec.* Zoo wel in de hoofdstad als elders in het land circuleert er een ontwerp van adres aan onzen nieuwen monarch, hetwelk bestemd schijnt, om, voorzien van eene groote menigte handteekeningen, uit alle standen der maatschappij, door eene deputatie aan den koning in persoon te worden overhandigd. Men zegt daarin onder anderen, »dat de koning door de Voorzienigheid is geroepen om de wonden van den staat te heelen, en het werk van Denemarkens herboorte, door *Frederik VI* begonnen, te voltooijen. Het zal den koning, als eenen zoon des nieuweren tijds, die met de lessen der nieuwere geschiedenis bekend is, niet ontgaan, dat deelneming van het volk aan de staatregering de zekerste waarborg is, zoowel voor de koninklijke regten als voor de regten des volks, en dat zij alleen eenen hechten grondslag aan den staat kan geven. Van dit gevoelen, van de overtuiging dat het geluk des volks het zekerste op deszelfs vrijheid gegrond wordt, heeft de koning reeds eenmaal een schitterend getuigenis gegeven, toen hij aan een verbroederd volk eene staatsregeling schonk, waarop het trots is en die door Europa wordt bewonderd. (Die bewondering van Europa schijnt een vaste zet te zijn; men weet dat ook de Nederlandsche staatsregeling van 1815 door Europa bewonderd wordt.) Aan dien roem zijns vorsten hecht Denemarken zijne schoonste verwachtingen"; enz. — Aangaande het regeringsstelsel hetwelk de koning denkt te volgen, weet men nog niets bepaalds; slechts moet Z. M. in eene aanspraak aan de hoogste ambtenaren gezegd hebben: dat elke verandering de uiterste voorzigtigheid en de rijpste overweging vereischt; waaruit zeker dan niet veel te verwachten is. (*L. A. Z.*)

— De academische burgers, ten getale van 250, hebben een adres aan den koning ingeleverd en door eene deputatie laten overhandigen. Zij dringen daarbij inzonderheid aan op persvrijheid en andere constitutionele instellingen. »Eene der eerste voorwaarden van een welig bloeijen der zedelijke belangen — leest men in het adres — is de vrijheid van drukpers, de magtigste steun der beschaving, der vrijheid en der deugd des volks."

ITALIE.

Van de Italiaansche grens, 8 *dec.* De Fransche gezant te Rome, graaf *Latour-Maubourg*, heeft aan den kardinaal secretaris van staat *Lambruschini* eene nota ingeleverd, waarin hij zijn leedwezen betuigt over de ontvangst van den hertog van *Bordeaux* bij Z. H. — Frankrijk kan dit, gelijk in het geheel de aanwezigheid van den hertog te Rome, niet geheel onverschillig aanzien, nadat het de stelligste verzekeringen had ontvangen, dat den hertog het verlof, om den pauselijken staat te betreden, zou worden geweigerd. Nu echter de hertog eigenmagtig de Oostenrijksche staten verlaten had en even eigenmatig te Rome verschenen was, beschouwt de graaf het als zeer bevreemdend, dat de hertog eene audientie gekregen heeft, ja zelfs te Rome geduld wordt. Ten slotte verlangt de heer *de Latour-Maubourg* dat het verblijf des hertogs te Rome niet tot na nieuw jaar dure. (*Allg. Zeit.*)

DUITSCHLAND.

Karlsruhe, 11 *dec.* Het eerste nommer van het dagblad voor den Duitschen adel, hetwelk de heer *C. L. F. W. G. P. H. v. Alvensleben* te Leipzig uitgeeft, debuteert, onder anderen, met een artikel uit Karlsruhe, hetwelk zeer mild is in verwijten aan de Badensche regering. De Badensche regering heeft namelijk sedert dertig jaren eene reeks van onregtvaardigheden en fouten begaan. »Zij is, sedert 1810, aanhoudend eene destructieve rigting gevolgd; zij heeft mannen van de destructieve partij aan het staatsroer gehad; een ruwe *winter* heeft zonder erbarming bloesems geknakt: ja, gehechtheid aan trouw en orde zijn dikwijls als misdrijven beschouwd, en dat wel door burgemeesters!" (*A. Z.*)

PRUISSEN.

Uit Berlijn schrijft men aan de Frankforter *Postambts-Zeitung*: Na een langdurig zeer zacht najaar hebben wij thans eene koude, die reeds 10 graden Reaumur bereikt heeft. Eene omstandigheid, die in sterk bevolkte plaatsen altijd invloed oefent op het physiek en moreel; van daar dan ook dat in de laatste dagen verscheidene zelfmoorden, vangen, afzetterijen en huisdiefstallen voorvielen.

ENGELAND.

Londen, 14 *dec.* Gisteren avond werd in het genootschap voor sterrekunde de ontdekking van eene nieuwe komeet in het sterrebeeld van de maagd aangekondigd. De eer daarvan behoort den heer *Galle*, adsistent

bij het observatorium te Berlijn, die dezelve op den 3den dezer aldaar heeft waargenomen: de dagelijksche variatie van deze komeet is + 2° 12′, en de declinatie + 0,19′. Opmerkelijk is het, dat de onlangs overleden koning van Denemarken, in 1831, bevel had gegeven tot het slaan van eene gouden medaille, bestemd voor hem, die het eerst eene voor het ongewapend oog niet zigtbare komeet zou ontdekken, en dat de bovengezegde ontdekking slechts drie uren vóór het overlijden van dien monarch heeft plaats gehad.

— De scholieren van de koninklijke school van Westminster alhier hebben woensdag avond, voor de tweede maal gedurende de tegenwoordige saturnalia, op een daartoe opgerigt tooneel, den Eunuchus van *Terentius* in het latijn vertoond. Onder de aanschouwers waren lord *Palmerston*, de vice-kanselier, en andere voorname personen.

— Men heeft gisteren alhier in eene kleine straat (Fetter-lane) proeven genomen met een nieuw gas tot verlichting, uitgevonden door graaf *de Mal Farino*, hetwelk uit teer en water bereid wordt. De proeven zijn zeer wel uitgevallen; het gaz beveelt zich door goedkoopheid en eenvoudigheid van bereiding aan, hebbende geene zuivering noodig, terwijl het een helder en sterk licht, zonder onaangenamen reuk, verspreidt. De toestel bestond in een klein fornuis, waarop drie retorten verhit werden; in het eerste dezer retorten was water, in het tweede teer, en in het derde, met beide gemeenschap hebbende, werd het gas gevormd, hetwelk door eene pijp naar eenen gazometer geleid werd.

FRANKRIJK.

Parijs, 16 dec. In een der ministeriële papieren vindt men een artikel, waaruit blijkt hoezeer het gouvernement ontevreden is over het verblijf van den hertog van *Bordeaux* te Rome, en vooral over de audientie, welke de paus hem heeft gegeven. Daarin wordt onder anderen gezegd, dat de paus geene aanmatigingen van den pretendent kan aanmoedigen, die, op zijn best genomen, slechts politieke verdeeldheden in Frankrijk kunnen aanwakkeren, en op nieuw bloed en tranen doen storten. Rome weet wel, dat Frankrijk nimmer dulden zal dat men zijne omwenteling tracht te vernietigen of zelfs te vernederen. Nooit is men in Frankrijk beter gezind geweest om aan de godsdienst en aan hare dienaren de eer te geven, daaraan verschuldigd; maar men vraagt haar, dat zij zelfs geen schijn geven om te doen gelooven, dat de naam van God dient om geheel wereldlijke hartstogten en politieke belangen te dekken. En hoe men ook overtuigd moge zijn van de zuivere inzigten van het hof van Rome, is het desniettemin vreemd, te zien, dat een souverein, een bondgenoot, een vriend van Frankrijk, en onder de oogen van den Franschen ambassadeur, eenen pretendent naar eene kroon ontvangt, waarover Frankrijk beschikt heeft.

— Van regeringswege zijn nieuwe ophelderingen gegeven, rakende de Fransche krijgsgevangenen, welke nog in Siberië mogten zijn. Men verklaart de stellige verzekering ontvangen te hebben, dat zich in Rusland geene andere Franschen bevinden, dan die aldaar uit verkiezing wonen, en dat aan elk hunner, die een paspoort mogt aanvragen, verlof tot afreizen gegeven wordt, behalve in geval dat zoodanig iemand zich als Rus had doen nationaliseren.

— »De politische horizon — zegt de *Revue des deux Mondes* — heeft zich in de laatste dagen weinig opgeklaard. Het ministerie vleide zich aan de kamers eenig schitterend feit van zijne buitenlandsche staatkunde bekend te maken; het zal zich moeten vergenoegen met haar zijne hoop mede te deelen en haar van zijne goede bedoelingen te spreken.

»Men zegt, het is waar, dat Rusland eindelijk gemakkelijker wil worden ten aanzien van het voorregt, hetwelk het zich door het verdrag van Unkiar Skelessi had willen voorbehouden. Na te hebben gepoogd het Engelsch-Fransche bondgenootschap te breken, door aan Engeland alleen den doortogt door de Dardanellen voor eenige schepen aan te bieden, zou Rusland thans toegeven, dat, indien eene gewapende tusschenkomst te Konstantinopel noodig worden mogt, de heilige zee evenzeer open staan zou voor de vloten van Frankrijk, als voor die van Rusland en Engeland. Dit zou zeker reeds veel gewonnen zijn voor de Fransche politiek; maar het is te denken dat Rusland het nu nog bezwaarlijker dan ooit tot eene tusschenkomst zal laten komen." — Wat de zending van den heer *Rochussen* betreft, zegt de *Revue*: »Het Fransche gouvernement heeft nu commissarissen benoemd om met den heer *Rochussen* te handelen over een handelstractaat tusschen Holland en Frankrijk. Zonder de keus der personen eenigermate te kort te willen doen, schijnt zij ons echter aan te duiden dat het ministerie deze onderhandeling niet zeer belangrijk beschouwt." — Opzigtens de toelating van den hertog van *Bordeaux* bij den paus geeft de *Revue* ook hare ontevredenheid te kennen.

— De tusschen den heer legatieraad *Rochussen* en de door den minister van buitenlandsche zaken benoemde commissarissen begonnen onderhandelingen nemen eene gunstige wending, en men hoopt binnen kort tot eene goede uitkomst te geraken. Op de drie volgende punten schijnen de Fransche commissarissen aan te dringen:

1°. Het toelaten van Fransche koloniale suikers, met Fransche schepen in de Hollandsche havens aangevoerd, tegen een matiger inkomend regt dan waarmede de suikers van Havana, Porto Rico en Brazilië belast zijn;

2°. Eene aanzienlijke vermindering der regten op de te Rotterdam aankomende Fransche schepen;

3°. Gelijkstelling der regten op de Fransche wijnen, langs den Rijn of de Maas in Holland aangevoerd, met die welke gelegd zijn op de wijnen, die, langs denzelfden weg, uit de Duitsche tolverbondsstaten worden aangebragt.

— Van de 400 personen, welke gaandeweg, ter zake van het oproer van mei l. l., gevangen zijn genomen, zijn sedert 361 weder losgelaten. De kamer der pairs zal eerlang bijeenkomen, ten einde deze lieden bepaaldelijk buiten proces te stellen, en verdere maatregelen te beramen, ten aanzien der 39 gevangenen, welke nog, ter zake van dien aanslag, zullen moeten worden te regt gesteld.

— Men rekent het aantal soldaten, 't welk zich thans in Algerie bevindt en in staat is dienst te doen, op 25,000 man; te weten 10,000 in Algiers, 10,000 in het gebied van Constantine, en 5000 in de provincie van Oran. Deze krijgsmagt is ter naauwernood genoegzaam, om de menigvuldige plaatsen, posten en kampen, die noodwendig bezet moeten worden, behoorlijk te verzekeren. De eerste versterking, welke derwaarts wordt gevoerd, wordt op 10,000 man begroot, doch men meldt bij herhaling, dat de geheele Fransche krijgsmagt in Algerie op niet minder dan 60,000 man zal worden gebragt, waarvan 45,000 waarschijnlijk ten alle tijde tot de werkelijke dienst zullen kunnen worden gebruikt.

— In berigten, welke de bewindslieden uit Spanje hebben bekomen, wordt gemeldt, dat de krijgsbenden van *Cabrera* eenig gebrek aan leeftogt begonnen te lijden, en dat men daaruit opmaakte, dat zijn voorraad, welke hem tot dus verre in staat had gesteld, om verdedigender wijze te werk te gaan, ten einde begon te loopen.

BELGIE.

Brussel, 18 dec. De gedeputeerden hebben onderscheidene sommen, op de begrooting der uitgaven voor de buitenlandsche zaken ingekort, en, onder anderen, de bezoldigingen der gezanten te 's Gravenhage en te Frankfort, van 60 en 50,000 fr. gebragt op 50 en 40,000 fr.

De minister van financiën heeft heden eene wet voorgedragen, ter fnuiking van den sluikhandel aan de grenzen.

— Koning *Leopold* is naar zijn kasteel van Ardennes vertrokken.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, 18 dec. Het centraal verslag nopens de begrootingswetten is eenstemmig op het punt, dat meerdere bezuiniging en vereenvoudiging dienen plaats te grijpen. Vooral trokken de posten voor oorlog en de pensioenen de aandacht; eenige leden wilden de uitgaven voor het eerste departement zeker niet boven 11 millioen doen klimmen. Men verwonderde er zich voorts over, dat in de antwoorden met geen woord is gewaagd, van een spoedige herziening der grondwet. Men wenschte zoodanige herziening zonder uitstel ingevoerd te hebben. Eenige leden, het doel der regering niet miskennende van bezuinigingen te willen invoeren, moesten aan den anderen kant zeggen, dat in de staatshuishouding niet die spaarzaamheid en eenvoudigheid werden bespeurd, waarop men vooral thans moest uit zijn; en dat hier geene uitstellen of beloften konden afdoen. Andere leden meenden, dat, indien de rekenkamer behoorlijk ware geattribueerd, zij nu reeds vele garantie zou opleveren; thans drongen zij aan op volledige openlegging van 's lands schulden en geldelijke aangelegenheden. De gewone middelen moeten in overeenkomst met de uitgaven gebragt worden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL. (s. s.)

Zitting van Woensdag 18 December.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden hebben de heeren *De la Court*, *van Wickevoort-Crommelin* en *Hooft* schriftelijk verklaard, door ongesteldheid verhinderd te worden, de vergadering bij te wonen.

De centrale afdeeling heeft verslag gedaan op vijf aanhangige ontwerpen van wet, als: 1°. houdende vaststelling van staats-uitgaven voor 1840; 2°. houdende bepaling van de middelen, om in die uitgaven te voorzien; 3°. houdende verbetering van den accijns op den turf; 4°. houdende verbetering op dien van de steenkolen; en 5°. betrekkelijk den accijns op den turf uit de irreguliere veenderijen. — De tijd der beraadslagingen over die ontwerpen zal nader worden bepaald.

Uit die verslagen blijkt, dat er nog onderscheidene bedenkingen tegen verschillende dezer voordragten, bijzonder tegen de staatsbegrooting, zijn gemaakt, en dat, ten gevolge daarvan, in de voordragt, houdende begrooting van uitgaven voor 1840, een nieuw artikel geplaatst is, waarbij bepaald wordt, dat van de 56,378,600 gulden, waaruit de begrooting bestaat, 2 millioen voorloopig buiten beschikking zullen blijven, tot dat daaromtrent nadere wettige bepalingen zullen zijn gemaakt.

Vervolgens zijn, in tegenwoordigheid van HH. Exc. de ministers van financiën en van koloniën, de beraadslagingen geopend over de voordragt, strekkende tot het leggen eener schuld van 56 millioen op den Oost.

Van de 16 leden, die daarover heden het woord hebben gevoerd, hebben zich slechts drie ten voordeele van het ontwerp verklaard. Het waren de heeren *Snouck Hurgronje*, *van Hoorn van Burg* en *Frets*.

Zij verhengden zich, dat de Oost zoovele voordeelen opleverde en de wet-

gering daardoor in staat werd gesteld in vele lasten, die, ten gevolge van de doorgebragte tijden, op de natie zouden moeten worden gelegd, te voorzien. Zij bragten daarvoor hunne hulde aan den minister van koloniën, aan wiens kennis en doorzigt dit te danken was. Zij gaven wel toe, dat de regering op sommige punten meerdere inlichting had kunnen geven, maar meenden tevens in de gedane toezegging te moeten berusten.

De heer *Snouck Hurgronje* vreesde niet voor het voortdurend bestaan van ons dierbaar vaderland, mits er eensgezindheid en onderling vertrouwen blijven bestaan. De heer *Frets* erkende gaarne, dat hij vroeger gedwaald had in zijne begrippen omtrent de volharding, doch dit nam, zijns bedunkens, niet weg, dat men thans alleen het oog op de toekomst behoorde te vestigen en het verledene met den mantel der liefde moest bedekken. De heer *van Hoorn van Burgh* verklaarde, dat het hem uit de ontvangene inlichtingen voldoende was gebleken, dat er, zonder buitengewone hulpmiddelen, in de behoeften des rijks voor het volgende jaar niet kan worden voorzien, en dat hij vermeende, dat, wanneer men dit aannam, het voorgedragene middel het doelmatigste was, om alle behoeften voor dit jaar te bestrijden.

De heeren *van Welderen Rengers*, *van Dam van Isselt*, *Warin*, *van Nagell*, *Backer*, *Schimmelpenninck*, *Cats*, *Romme*, *van Rappard*, *Luijben*, *Corver-Hooft*, *Luzac* en *Kniphorst* hebben tegen het ontwerp gesproken. In het algemeen hebben zij verklaard, door geene oppositie-zucht gedreven te worden, noch door eenen geest bezield te zijn, om den gang der regering te bemoeijelijken. Maar de ondervinding had hun geleerd voorzigtiger te zijn, en op geene beloften, verzekeringen of toezeggingen der regering meer staat te maken. Hoe dikwerf was het toch niet gebeurd, dat de regering verklaard had, dat 's rijks uitgaven door 's lands middelen werden gedekt; dat de Oost ruim zoo veel afleverde als op denzelven gelegd was, en dat het syndicaat, zonder bezwaar, aan alle deszelfs verpligtingen kon voldoen. En nu bleek het van achteren, niet alleen, dat al deze verklaringen slechts ijdele klanken waren geweest, maar zelfs, dat het vertrouwen, hetwelk vele leden aan de regering geschonken hadden, slecht beantwoord werd, daar het gouvernement niet alleen uitgaven gedaan had buiten toestemming en medeweten der Staten-Generaal, en verbindtenissen, ten bezware der natie strekkende, gesloten had, maar zelfs, dat er uitgaven voor den spoorweg op Arnhem uit fondsen van den lande hadden plaats gehad, tegen den bepaalden wil der Kamer aan, welke eene daartoe strekkende wet met groote meerderheid van stemmen had verworpen.

De heer *van Welderen Rengers* verlangde de staats-begrooting met vier millioen verminderd te zien. Hij verklaarde het luide, dat hij altijd vertrouwen geschonken heeft aan de beloften der regering, maar dat het van achteren gebleken is, dat zij dit vertrouwen minder verdiende.

De heer *van Dam van Isselt* ving aan met te doen opmerken, dat hij zich dikwerf beklaagd had over den droevigen toestand, waarin hij het vaderland gebragt zag; dat hij onder anderen menigmalen de regering had aangespoord, om vertrouwen met vertrouwen te beantwoorden en dat hij en anderen onafgebroken de regering gewaarschuwd hebben eenen weg te verlaten, die ten verderve leidde; eenen weg die zoowel den ondergang van het vaderland als van haar zelve moest ten gevolge hebben. Zijne stem werd echter door eenen minister genoemd eene *vox clamans in desertis.* Helaas! die waarschuwende stemme vond vroeger bij de meeste zijner ambtgenooten geen weerklank. De meerderheid der vergadering schonk geloof aan schoonklinkende beloften, aan oogenschijnlijk plegtig afgelegde verzekeringen. De donkere tafereelen, welke soms van ons financie-wezen werden opgehangen, werden als de vruchten van stelselmatigen tegenstand, van factie-zucht, ja van Jacobinismus, aangemerkt. Nu eindelijk nu een deel van den sluijer, die ons financie-wezen bedekte, is weggescheurd, nu ondervinden wij, tot onze smart, dat wij ons niet hadden vergist. Hij beklaagt inderdaad degenen die te veel vertrouwen aan het ministerie geschonken hebben. Te laat zien zij in, dat zij te groot vertrouwen in hetzelve hebben gesteld. Hij bewondert alsnu den moed van diegenen zijner ambtgenooten, die, zonder ambtelijke betrekking daartoe geroepen, zonder eenigen waarborg hoegenaamd, bereid schijnen te staan, dat alzoo beloond vertrouwen alsnog te verlengen en eenen maatregel toe te stemmen, die het ongenoegen van tijdgenoot en nakomelingschap zal verwekken.

De heer *Warin* dringt bovenal aan op eene spoedige herziening der grondwet. Thans bestaat daartoe het geschikte oogenbik. Rondom ons heerscht vrede. Binnen 's lands bestaat rust en vertrouwen. Hij herinnert daarbij het noodlottige jaar 1787, met hetgeen toen vroeger en later is voorgevallen. Ook herinnert hij het jaar 1795. Men heeft het geleerd, wat eene verdrukte en miskende natie vermag. De natie heeft veel geduld betoond. Het tegenwoordig rustige tijdstip komt welligt nimmer weder. Niet altijd zal de natie vertrouwen schenken. Hij beschouwt het noodzakelijk, dat de ministeriële verantwoordelijkheid worde ingevoerd, welke de zekerste waarborg voor de onschendbaarheid des konings is. Mogt het bij het aanbieden van het voorstel tot herziening der grondwet blijken, dat de regering niet die veranderingen voordraagt, welke thans algemeen verlangd worden, dan vertrouwt hij dat de noodige voorstellen daartoe uit den boezem der Kamer zullen voortkomen. Hij herinnert daarbij, hoe hij, reeds negen jaren geleden, daartoe zijne zwakke pogingen heeft beproefd en dat men toen zijne voorstellen met de beschuldiging van ontijdigheid en ongepastheid als overlaadde, zoo dat hij toen geraden oordeelde, ze in te trekken. Hij wacht thans van jongere leden der Kamer, dat zij alsnu eene taak zullen vervullen, welke hij zich genoodzaakt heeft gezien te staken.

De heer *Backer* geeft zijne vreugde te kennen, dat het droevige woord *omstandigheden*, dat zoo veel kwaads berokkend heeft, vervallen is; thans is, zijns inziens, het tijdstip geboren, dat men aan het herstel van 's lands financiën met krachtige hand kan arbeiden. Dat oogenblik behoort men niet te doen verloren gaan. Hij kan de tegenwoordige voordragt niet aannemen: 1°. omdat zij de noodige waarborgen mist; 2°. omdat de instelling des syndicaats nog niet is vervallen; en 3°. omdat hij de overtuiging niet heeft, dat er noch nu noch in het vervolg eene nieuwe leening voor het syndicaat zal behoeven gesloten te worden. Hij ziet geen voordeel in de voorgedragene financiële mesures. Ook hij verlangt eene spoedige herziening der grondwet, en het daarin brengen van de noodige waarborgen voor de toekomst.

De heer *Schimmelpenninck* doet opmerken, dat het allen slechts te doen is om de waarheid en het voortdurend welzijn des vaderlands. Op het verledene wil hij niet terugkomen. Het tegenwoordige en de toekomst staan bij hem op den voorgrond Wat het tegenwoordige betreft, ondervinden wij nu de wrange vruchten van het stelsel van volharding en onbepaald vertrouwen, dat men negen jaren heeft aangekleefd. Een jaarlijksche last van 20 millioenen aan renten en 400 millioenen aan kapitaal, is daarvan het droevige gevolg, De spreker geeft de navolgende berekening van den rente-last, die op de natie drukt:

Voor de 2½ pCt.	*f*	14,300,000.
Dotatie syndikaat	»	2,500,000.
2de grootboek 5 pCt	»	4,262,000.
Schatkistbiljetten	»	392,000.
Oostindische schuld	»	9,800,000.
Thans voorgedragen	»	2,800,000.
Jaarlijksch nieuw bezwaar van het syndikaat	»	4,000,000.
Jaarlijksche amortisatie der Oostindische schulden	»	1,000,000.
Totaal	*f*	39,054,000.

Wanneer men den financiëlen toestand des lands nagaat, zegt de spreker, is het dàn wonder, dat men geen vertrouwen meer schenkt aan schoonklinkende beloften, en op zekere waarborgen voor de toekomst aandringt? Hij doet zien, dat de gelden, welke men twee jaren geleden aanvraagde voor spoorwegen en Haarlemmermeer, en die toen werden afgeslagen, slechts zouden hebben moeten strekken tot dekking van het destijds bestaande te kort, en later nogtans aangewend zijn. Wijders toont hij aan, dat, indien men de wet aanneemt, er reeds in 1841 een jaarlijksch te kort van omstreeks drie millioenen zal ontstaan. Hij vindt de voordragt onvoorzigtig en verkeerd, en slechts strekkende om den schuldenlast bovenmatig op te voeren. Vroeg of laat zal de borg daarvoor worden aangesproken, en het vaderland alleen den last moeten dragen. Men wil geene bezuinigingen invoeren en doet uitgaven op eene onwettige wijze.

De heer *Cats* verlangt ook, dat de begrooting met vier millioenen worde verminderd en gelooft, dat het eens tijd wordt, dat 's rijks uitgaven door 's lands inkomsten worden gedekt.

De heer *Romme* zegt, dat het hem, in weêrwil van de ingewikkelde argumentatiën voor de wet, nog niet gelukt is, om daaruit eene wezenlijke regtvaardiging van de schuld, waaruit zij is voortgesproten, op te delven. Er zijn uitgaven zonder toestemming of voorkennis van de Staten-Generaal gedaan. De vroeger gegeven verzekering, dat alles buiten bezwaar der natie zal worden gedekt, kan men thans op hare juiste waarde beoordeelen.

De heer *van Rappard* vermeent, dat, wanneer men het oog op 's lands financiëlen toestand werpt, men welras overtuigd zal zijn, dat er buitengewone zorg wordt gevorderd, om de toekomst met gerustheid te kunnen te gemoet gaan. Indien de geheele kwaal wordt blootgelegd, is de hoop op redding niet verloren. Hij schetste echter de noodzakelijkheid, dat er krachtige maatregelen tot herstel bij de hand genomen worden. Op dit oogenblik bestaat er toch geene verhouding tusschen de ontvangsten en uitgaven van den staat. 's Rijks schuld is tot eene schrikbarende hoogte geklommen. Naauwelijks zijn wij in staat in den jaarlijkschen rentelast te voorzien. De aflossing der schulden behoort tot de vrome wenschen. Wat zou er geschieden, wanneer wij eens ongelukkiglijk tijden van oorlog en rampen beleefden? De uitgaven voor oorlog moeten worden verminderd, De geheimzinnigheid, welke er omtrent 's lands financiën heerschte, moet ophouden. Natuurlijk was het, dat men den waren toestand derzelve voor ons verborgen wilde houden. Nu zijn de buitenlandsche aangelegenheden geregeld. Het oogenblik is daar, dat alles op vasten voet behoort te worden gebragt. Als een bewijs, hoezeer hij zich in zijne verwachting bedrogen heeft gezien, brengt hij bij, dat de minister van financiën eenmaal de stellige belofte had aangegaan, dat zeker deel der Oostindische schuld niet beneden de 93 pCt. zoude worden uitgegeven, terwijl het hem thans gebleken is, dat dezelve tegen 76 pCt. is te gelde gemaakt! Zijn vertrouwen is

dan ook aan het wankelen gebragt. Het is meer dan tijd, dat de noodige waarborgen worden gegeven.

De heer *Luzac* beklaagt zich insgelijks, dat men misbruik gemaakt heeft van het goede vertrouwen der vertegenwoordiging, en dat men verzekeringen gegeven heeft tegen de waarheid aan, en beloften gedaan, die men voornit wist, dat niet gehouden konden worden. Men heeft van regeringswege eene bedriegelijke gerustheid voorgewend, die slechts strekken moest om eene majoriteit te verkrijgen, die te groot vertrouwen heeft geschonken. Men heeft uitgaven gedaan, waarvan de rekenkamer geene kennis kon dragen; men heeft het jaarlijksche verslag van den staat van 's lands geldmiddelen, welke de grondwet verlangt, onvolledig gemaakt. Na nog meerdere misslagen te hebben aangetoond, heeft de spreker de noodzakelijkheid betoogd, dat in de aanstaande voordragt, nopens de grondwet, de noodige waarborgen voor de toekomst worden gegeven. Die voordragt zou de best toelichtende memorie voor dit wetsontwerp zijn. Hij verlangt daarin geene aanduiding, waar zoo vele millioenen schats gebleven en verzwolgen zijn, maar wel bepaalde en goede waarborgen voor het vervolg. Dit zou doen zien, dat de ondervinding van vijf en twintig jaren goede vruchten zal opleveren, en dat men voortaan van zijn is, zuiniger te werk te gaan. Niets van dat alles is ter onzer kennis gekomen. Ja, na al hetgeen men ons voorgecijferd heeft, is het te vreezen, dat men van dit kardinale en zoo gewigtige punt niets te verwachten heeft. Hij beschouwt de ministeriële verantwoordelijkheid als den zekersten waarborg, dat in het vervolg alle terugkeer op den ongelukkigen weg, dien men gevolgd heeft, onmogelijk zal zijn.

De heer *Kniphorst* verklaart zich geneigd, om tot de thans voorgedragen wet zijne toestemming te geven, mits hij vooraf eene door hem opgetelde reeks constitutionele waarborgen erlangt, die tot nu toe geweigerd zijn.

Ten vier ure wordt het vervolg der beraadslagingen bepaald op morgen ochtend ten tien ure, als wanneer de heer *Binkes* het eerst het woord zal voeren.

Rotterdam, *16 dec.* Men verzekert, dat de belangrijke bibliotheek benevens eene nadere toezending van zeldzame vazen, te Herculanum en Pompeï opgedolven, toebehoorende aan mevrouw de prinses *van Canino*, en zich bevindende in 's rijks entrepôt alhier; in den loop der volgende maand in het openbaar zullen worden verkocht.

BEURSBERIGT.

van 19 december.

Holland. Werkelijke schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $51\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$; dito 5 pCt. 98, $\frac{3}{4}$; Kansbiljetten $23\frac{15}{16}$, 24; Amortisatie-Syndikaat $4\frac{1}{2}$ pCt. $92\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; dito $3\frac{1}{2}$ pCt. $76\frac{1}{2}$, 77; Handelmaatschappij $4\frac{1}{2}$ pCt. $165\frac{7}{8}$, $167\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$; Oostindische leening 5 pCt. $95\frac{1}{2}$, 96.

Spanje. Ardoins van 85 pond 5 pCt. $22\frac{7}{16}$, $\frac{9}{16}$, $\frac{1}{2}$.

Rusland. Obligatiën *Hope en Comp.* 1798 en 1816 5 pCt. $104\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$ dito 1828 en 1829 5 pCt. $104\frac{3}{8}$.

Weener-bank bij *Goll en Comp.* 5 pCt. $100\frac{5}{8}$; Columbianen 2de van 100 pond 17; dito van 250 pond $15\frac{3}{4}$; Onbepaalde Coup. *f* $3\frac{1}{16}$; Kl Coup. *f* $3\frac{1}{8}$; Nieuwe Mexicanen 5 pCt. van 100 pond 26; dito Uitgestelde $6\frac{1}{4}$; Ardoins Coup. november en mei $16\frac{5}{8}$; Brazilianen 5 pCt. van 100 pond $73\frac{1}{2}$; N. Spanje $18\frac{1}{2}$. $\frac{1}{4}$.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 19 Dec. 2 El 1 Palm 4 Duim; gewassen 89 Duim; gevallen 0 D.
Den 20 Dec. 2 El 6 Palm 1 Duim; gewassen 47 Duim; gevallen 0 D.

Advertentiën.

† † † Ten huize van den Logementhouder *J. T. OUDENAMPSEN*, te *Lochem* (Kwartier *Zutphen*) op Zaturdag den 28sten December 1839, des voormiddags om *tien* uur, ten overstaan van den Notaris *VOLTELEN*,

TWEEDE OPENBARE VEILING OF VERKOOP

van de navolgende ONROERENDE GOEDEREN, gelegen in de gemeente *Laren*, Kanton *Lochem*, in No. 105 der *Haarlemsche Courant* van het jaar 1839 breeder omschreven:

1°. De HAVEZATHE *Overlaar*;
waarvan de massa is ingezet op . . . . *f* 30,333.
2°. Een DAGHUURDERSPLAATSJE, het *Hietland;* ingezet op . . . . *f* 700.
3°. Een Stuk GROND, genaamd den *Ulenbeltskamp*; ingezet op . . . . *f* 180.
4°. De HAVEZATHE *Oolde*
Massa ingezet op . . . . *f* 54725.
5°. Zes perceelen HEIDEGROND
Massa ingezet op . . . . *f* 1,726.

Nadere informatiën te bekomen bij den voormelden Notaris.

TE KOOP OF TE HUUR.

Uit hoofde van ongesteldheid des Eigenaars, wordt, *buitengemeen goedkoop*, onder zeer aannemelijke voorwaarden en onder genot van lange betalingstermijnen, mits men voldoende zekerheid kan geven, TE KOOP OF TE HUUR aangeboden: Een geheel nieuw gebouwde, PAPIER-MOLEN van *vijf* kuipen, naar verkiezing met of zonder het FABRIEK-MEUBILAIR.

Genoemde Molen is gelegen in de door Nederland weder in bezit genomen streken der provincie *Limburg*, op een Dorp, groot circa 2000 zielen, gelegen in eene bij uitstek bevallige en romantische landstreek, en wel aan den grooten straatweg tusschen *Maastricht* en *Aken*.

Het Mobilair bestaat in: Eene zeer goed ingerigte PAPIER-FABRIEK, ZUIVERINGS-MACHINE, HYDRAULIEKE en andere IJZEREN PERSEN, ZOLDERS, op welke én door lucht én door kunst-warmte het Papier kan worden gedroogd; grooten VISCHVIJVER, TUIN, WEIDE, WATERVAL, van circa 20 voeten hoog; verder *twee* zeer schoone WONINGEN met aanhoorige 4 KELDERS, 2 HOVEN, REMISEN, STALLINGEN, enz.

Iemand hierop reflecterende ontvangt, des begeerende, alle noodige inlichtingen bij den heer *EUL. LIJNEN*, in de Wolfstraat te *Maastricht*, mits zich of in persoon of in vrachtvrije brieven adresserende.

Het Gebouw, in hetwelk genoemde Molen zich bevindt, is geschikt voor iedere andere Fabriek-onderneming, maar vooral bijzonder geschikt voor eene Papier-Machine.

---

† † † Ouders of Voogden, genegen zijnde hunne Kinderen of Pupillen ONDERWIJS te doen geven in de TEEKEN-, BOUW- en DOORZIGTKUNDE, of zulks te doen voortzetten, gedurende den loop van het jaar 1840, worden verzocht zich te vervoegen bij eene Commissie der Directie van het Genootschap *Kunstoefening*, te *Arnhem*, dewelke daartoe zal vaceren, op Zaturdag en Maandag den 28sten en 30sten December aanstaande, van des voormiddags ten 10 tot des namiddags ten 2 ure, ten huize van den Penningmeester van het Genootschap, den Heer Mr. *A. A. PASTEUR*, wonende in de Weverstraat Wijk C. No. 46.

Tevens dient tot narigt, dat de Directie van het Genootschap voornoemd, door de zorg van het Stads-Bestuur is in staat gesteld geworden, om, gedurende den loop van het aanstaande jaar 1840, aan een bepaald getal Kweekelingen *gratis* onderwijs te geven in de GRONDBEGINSELEN DER MEETKUNDE, *toegepast op Ambachten en Handwerken;* wordende bij deze diegenen, welke zich dit Onderwijs wenschen ten nutte te maken, uitgenoodigd, om zich, insgelijks op bovengenoemde dagen, bij de gezegde Commissie aan te geven.

Arnhem, den 20sten December 1839

Namens de Commissie voornoemd,
G. ANDRÉ DE LA PORTE,
Secretaris.

HOUTVERKOOPING.

Op Dingsdag, den 24sten December 1839, des namiddags ten 3 ure, in de *Koude Herberg*, onder *Oosterbeek*, van eenige perceelen zware, opgaande LARIKSEN en BEUKEN- alsmede EIKEN HAKHOUT, genommerd staande op den *Hemelschen Berg*, en te bevragen bij den Tuinman, aldaar.

Uit de hand te koop:

Twee nieuwe PHAëTONS, naar den laatsten smaak bewerkt en met Koper gemonteerd, beide geschikt om zoo wel met een als met twee Paarden te gebruiken: — Voorts eene KARIKEL, met Lederen Kap en zoo goed als nieuw. — Te bevragen bij *J. H. SPARMAKERING*, Mr. Rijtuigmaker buiten de Velper-Barrière, te *Arnhem*.

---

† § † Op een EXPEDITIE-KANTOOR te *Arnhem*, wordt ten spoedigste gevraagd een LEERLING, — liefst reeds eenigzins met het vak bekend. — Adres onder Lett. AZ. bij den Drukker dezer.

*** Door *S. E. VAN NOOTEN*, te *Schoonhoven* is in den loop van dit jaar, onder anderen, uitgegeven en verzonden:

DE LEER DER HERVORMDE KERK,

waarbij (*tot voorkoming, zoo veel mogelijk, van verdere afscheiding of, scheuring in onze dagen*) te gelijk wordt aangewezen, hoe men de formulieren dier kerk te beschouwen hebbe. Prijs 75 cents.

Tevens wordt met veel succes gedebiteerd de op heden alom verkrijgbaar gestelde:

ALMANAK VOOR DIENSTBODEN, voor het jaar 1840, onder redactie van *MEVR. VAN MEERTEN;* met een plaatje, à 50 cents.

(*Zie verder het vervolg.*)

Vervolg van de

ARNHEMSCHE COURANT,

Van Zaturdag 21 December 1839.

NEDERLANDEN.

'S GRAVENHAGE, 18 DECEMBER.

De aanspraak, door Z. Exc. den minister van koloniën, eergisteren in het committé-generaal van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gehouden, luidt als volgt:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Vele der gemaakte bedenkingen, voor zoo verre die betrekking hebben tot het departement van koloniën, schijnen mij het gevolg te zijn daarvan, dat de inrigtingen onzer koloniale aangelegenheden nog min volledig bekend zijn. Ik vertrouw dan ook, dat vele dier bedenkingen het best zullen worden toegelicht door eene nadere ontwikkeling van den aard en de strekking dier inrigtingen, waardoor al dadelijk de oorsprong der schuld van 40 millioen aan de handelmaatschappij nader zal blijken.

Inrigting vóór 1830.

Sedert de weder in bezitneming der koloniën, tot 1830, bestond het gebruik op Java, om 's gouvernements producten in openbare veiling te verkoopen, en het provenu daarvan te doen strekken ter goedmaking der uitgaven, welke voor meer dan $\frac{2}{3}$ door de opbrengst daarvan bestreden moesten worden.

Had het bestuur in Indië eenige remises te doen, dan werden daartoe wissels ingekocht, en deze herwaarts overgezonden.

Dat bestuur genoot op die wijze de inkomsten der producten kort na den oogst, en voor een zeer aanzienlijk gedeelte, nog in hetzelfde jaar van den pluk der koffij en specerijen.

Ook de remises, in wissels naar het moederland gezonden, werden des noods gedisconteerd, en kon mitsdien daarover spoedig worden beschikt.

Gevolgen van dit systema.

Het gevolg van dit systema, in betrekking tot het moederland beschouwd, is geweest, het geheel verloop van onzen handel met Indië.

Het Engelsche gouvernement had groote voorregten aan den invoer van Nederlandsche producten uit den Archipel van Indië over Sincapoer toegestaan; en dit, gepaard met die, welke hunne scheepvaart op Nieuw Holland hun opleverde, stelde den Engelschen handelaar in staat op Java prijzen voor de producten te besteden, te hoog voor den onzen; zoodat deze handel niets dan verlies aan onze markt opleverde, en daardoor te gronde ging.

Van daar het snel afnemen van onzen handel en onze scheepvaart op Java. Reeds in 1825 was die tot een zeer gering getal schepen afgedaald, en de overgebleven reeders en bevrachters daarvan verklaarden zelfs, dat ook zij eerlang hunne ondernemingen zouden moeten staken. Op die wijze waren dus onze koloniën even nutteloos geworden voor onze nationale welvaart, als zij reeds den staat financiëel tot een groot bezwaar verstrekten.

Oprigting der handelmaatschappij.

Men hoopte, door het oprigten eener handelmaatschappij, die met een groot kapitaal zou handelen, verbetering in dezen staat van zaken te weeg te brengen; doch vruchteloos. Hoewel daardoor spoedig eene merkelijke uitbreiding aan onze scheepvaart op Indië gegeven werd, bleef echter de handelbalans in ons nadeel. De handelmaatschappij leed belangrijke verliezen, die deels door den koning werden vergoed, — deels op het kapitaal werden afgeschreven, — zoo dat ook dit middel, op zich zelf beschouwd, ter bereiking van het oogmerk geheel onvoldoende bleek te zijn.

Door mij ingevoerd systema.

In dezen staat van zaken, aan mij de taak opgedragen zijnde, om zoo wel de middelen op te sporen, geschikt zoo om onzen handel en onze scheepvaart op die gewesten te herstellen, als om voor te komen, dat die bezittingen niet verder tot last onzer geldmiddelen verstrekten, — bleek het mij al spoedig, dat het tractaat van Londen, in 1824 gesloten, onoverkomelijke hinderpalen aanbood, om aan onze in- en uitvoeren zoodanige bescherming te verleenen, dat daardoor het overwigt aan onzen handel zou worden verzekerd. Er bleef dus niets anders over dan de producten, die aan het gouvernement behoorden, niet in Indië te verkoopen, maar met Nederlandsche schepen naar Nederland te doen overvoeren en aldaar veilen, daarbij tevens de meest mogelijke uitbreiding aan de onderscheiden cultures gevende.

Gevolg hiervan.

Het onmiddellijk gevolg echter hiervan moest zijn, dat nu de opbrengst der producten niet meer in hetzelfde jaar, waarin die geoogst werden, konde worden genoten.

Immers dezelve konden eerst worden verzonden na den afloop van den oogst; dan nog moesten zij hier worden verzameld, om in publieke veiling te worden gebragt, en het provenu naar Java worden teruggezonden.

Tot een en ander werd, gelijk de ondervinding heeft doen zien, $1\frac{1}{2}$ à 2 jaar gevorderd. Gedurende al dien tijd zou dan ook Java van dit belangrijk middel van inkomsten verstoken geweest zijn, en derhalve moest daarin op eene andere wijze worden voorzien.

Geldelijke behoeften.

De gemiddelde behoefte van Java, uit de opbrengst der producten te bestrijden, kon destijds op 15 milioen jaarlijks worden geschat, — en daar gedurende twee jaren daarin moest worden voorzien, werd er een kapitaal van 30 millioen gevorderd, om behoorlijk de dienst te verzekeren.

Dit voorschot van de schatkist hier te lande te vragen in de jaren 1830 en 1831, zou wel geheel vruchteloos geweest zijn, gemerkt den ongunstigen staat van 's rijks middelen op dat oogenblik.

Er bleef alzoo niets anders over, dan met de handelmaatschappij een contract te sluiten, waardoor in die behoefte kon worden voorzien.

Met hare factorij, en later met de directie zelve, werd dien ten gevolge overeengekomen, dat zij de Indische producten met Nederlandsche schepen naar het moederland zou overvoeren, dezelve aldaar doen verkoopen, en aan Java de noodige gelden, voor de dienst aldaar vereischt, zou toevoeren, wordende evenwel die gelden te gelijk bij de ontvangst der producten gestort, voor zoo verre die voor de behoeften in Indië noodig waren; terwijl het overige aan het departement van koloniën alhier werd uitgekeerd.

Op die wijze werd het oogmerk, om Indië tijdig van geld te voorzien, volkomen bereikt, en het gouvernement hier genoot, in hetzelfde jaar van den oogst, deszelfs aandeel daarin. Op die wijze tevens werd een zeer groot bezwaar, onafscheidelijk aan het nieuwe systema verbonden, uit den weg geruimd.

Uitkomsten van dit stelsel.

Hoe gelukkig de uitkomst van dit stelsel van cultuur en handel geweest is, zal wel niet behoeven te worden herinnerd. Onze handel en scheepvaart hebben daardoor eene uitbreiding verkregen, verre overtreffende die der laatste vijftig jaren, — onze industrie eene groote ontwikkeling erlangd, — en aan de schatkist zijn sedert dat tijdstip meerdere voordeelen te beurt gevallen, dan de gewezen compagnie ooit van hare uitgebreide bezittingen genoten heeft.

Bezwaren, aan het systema verbonden.

Aan dat systema zijn intusschen eenige administrative bezwaren verbonden, die het goed zal zijn hier te doen opmerken, omdat zij meerdere bedenkingen zullen ophelderen, die mij in de aanmerkingen der Kamer zijn voorgekomen.

Vooreerst dan moest, ten gevolge van die overeenkomst, het departement van koloniën, als in dit geval Indië representerende, door de handelmaatschappij gedebiteerd worden voor alle gelden en goederen, die zij jaarlijks naar Indië zond, en voor hetgeen zij hier aan het departement van koloniën betaalde; terwijl dat departement daarentegen gecrediteerd moest worden voor alle producten, aan de handelmaatschappij afgegeven; met andere woorden: zoo met het einde van het jaar de rekening tusschen het departement van koloniën en de handelmaatschappij werd opgemaakt, moest het departement van koloniën daarbij voorkomen, als belast met alle geldswaarden, naar Indië gezonden en aan hetzelve uitbetaald, en daarentegen bij de boeken der maatschappij gecrediteerd staan voor alle producten, aan hare factorie af te geven, voor zoo verre de bescheiden daarvan waren ingekomen.

Die schuld moest het volgende jaar verminderen met al de producten, in den loop van hetzelve verkocht.

Daar echter het te gelde maken van den oogst van eenig jaar $1\frac{1}{2}$ à 2 jaren vordert, moest het eerstvolgende jaar altijd nog eene som te verevenen opleveren, welke som wederom moest worden vermeerderd met de gelden en goederen, in den loop van hetzelve uitgezonden of hier betaald; zoodat steeds eene doorloopende rekening tusschen het departement van koloniën en de handelmaatschappij bleef bestaan. — Van daar, dat met ultimo van 1837 de schuld aan de maatschappij, of de te verevenen som bedroeg *f* 35,787,335; welke in den loop van 1838 verminderde tot op *f* 13,000,000 doch gedurende dat jaar wederom aangroeide tot op *f* 35,581,891: in 1839 wederom is verminderd tot op *f* 6,090,891; doch, door de verzendingen naar Indië en de betalingen alhier, met het einde van dit jaar op nieuw zal zijn aangegroeid tot op ongeveer 40 millioen.

Groot kapitaal, tot dit systema noodig.

Men ziet dus, dat er bestendig een aanmerkelijk kapitaal noodig is, om dit systema vol te houden, en wel te grooter, naarmate de productie in Indië aangroeit, omdat er dan meer geld naar Indië moet worden gezonden en er ook een grooter excedent hier uit te betalen is.

Toen de producten in Indië niet meer dan 15 millioen jaarlijks bedroegen, was het voldoende, ieder jaar die som te verzenden, en daar dit voor twee jaren moest geschieden, was derhalve 30 millioen, gelijk reeds gezegd is, voor dat doel toereikende.

Thans echter, nu de producten tot op ongeveer 40 millioen jaarlijks gestegen zijn, wordt daartoe 70 tot 80 millioen gevorderd.

De handelmaatschappij bezit 46 millioen, zoodat van elders, zal zij eenigen handel blijven drijven, 40 milloen moeten worden aangeschaft.

Onderscheiden middelen, hiertoe voorhanden.

Langs drie wegen kan dit kapitaal verkregen worden.

De handelmaatschappij zou, door eene nieuwe leening, haar kapitaal op de vereischte hoogte kunnen brengen; —

Of wel, gedurende twee jaren, zou het departement van koloniën kunnen worden verschoond van eenige storting in 's rijks schatkist: —

Of, eindelijk, eene som van 40 millioen kan worden genegotiëerd; — aan de handelmaatschappij de 40 millioen, voorgeschoten op de producten, worden teruggegeven; — zullende er dan geene verdere uitgaven op 's gouvernements remises, bij wijze van vooruitbetaling, behoeven te worden verleend, maar het provenu daarvan na den verkoop worden genoten, — als wanneer het kapitaal der maatschappij voldoende is, om de vracht- en andere ongelden, op den overvoer en verkoop der producten vallende, te voldoen, en haren eigen handel uit te breiden.

Beoordeeling dier middelen.

Het eerste is niet mogelijk. De handel-maatschappij heeft haar eigen kapitaal, als het ware, voor de latere negotiatie verbonden, zoodat zij geen verder onderpand voor de verdere negotiatiën heeft aan te bieden.

's Rijks schatkist gedurende twee jaren te versteken van de bijdragen van Indië, dat is van 22 millioen jaarlijks, zal vorderen, dat door middel van negotiatiën daarin worde voorzien, en in dien tijd reeds 44 millioen, ongerekend de rente, de kosten der negotiatie en andere ongelegenheden, vereischen.

De negotiatie derhalve van 40 millioen blijft in alle opzigten verkieslijk, als de minste opoffering vorderende; het spoedigst de zaken brengende op eenen geregelden voet; en de meeste waarborgen opleverende voor een spaarzaam beheer.

Het kapitaal verschuldigd is niet door de schatkist genoten.

Na deze opheldering, vlei ik mij, zal de schuld aan de handelmaatschappij uit een ander oogpunt dan vroeger beschouwd worden. Immers, het is geen verteerd kapitaal, door de schatkist hier te lande genoten, of voor 's rijks uitgaven besteed:

16 millioen daarvan zijn dit jaar, zoo in geld als goederen, gezonden naar Indië, voor het gouvernement, om te strekken tot inkoop van producten;

2 millioen is daarvan betaald aan rente op voorschotten;

14 millioen aan het departement van koloniën, in mindering van het excedent van Indië uitgekeerd, dat in 1839 24 millioen bedragen heeft, en waarop, bij gebrek aan kapitaal bij de handelmaatschappij, niet meer heeft kunnen worden voorgeschoten dan 14 millioen.

Deze 14 millioen, aan het gouvernement betaald, met nog ongeveer 6 millioen, in de laatste zes maanden van 1838 genoten, hebben gestrekt, om te voldoen de rente op de overzeesche bezittingen gevestigd, ten bedrage van *ƒ* 9,800,000 's jaars, over 1838 en 39, uitmakende te zamen *ƒ* 19,600,000, hetwelk dus doet zien, dat geen enkele cent van dat geld tot andere einden gestrekt heeft, dan bij de wetten is aangewezen, nog iets daarvan tot eenige ongeautoriseerde uitgave heeft kunnen worden gebruikt.

Dat kapitaal van 40 millioen is tevens geenszins verloren. Immers de koopman kan niet gezegd worden zijn kapitaal te hebben verteerd, indien hij daarvoor producten heeft ingekocht, en heeft leggen tot grootere waarde dan het kapitaal, door hem uitgegeven, bedraagt: en is dit niet hier het geval? De handel-maatschappij heeft meer dan 46 millioen aan producten ontvangen, die tegen die 40 millioen moeten worden verrekend.

Niets zou dan ook gemakkelijker zijn, dan die geheele schuld van 40 millioen in weinige oogenblikken te vernietigen. Immers ik mag het er voor houden, dat de handel-maatschappij niet ongenegen zou zijn, om 46 millioen producten voor 40 millioen schuld aan te nemen; en dan zou men zich blijkbaar op hetzelfde standpunt verplaatst vinden, als bij de invoering van het onderwerpelijk systema, dat is, zonder schuld, maar ook zonder geld: terwijl al de vruchten, die dit stelsel, zoo voor 's rijks schatkist als voor particulieren, heeft opgeleverd, dan eene zuivere bate zouden zijn, zonder eenig aanklevend bezwaar genoten; en men zou dan andermaal te kiezen hebben, om zich gedurende twee jaren de baten van Indië te ontzeggen, of, door het verstrekken van een kapitaal van 40 millioen, zich reeds het aanstaande jaar de vruchten daarvan te verzekeren. Het meer voordeelige van het laatste boven het eerste vertrouw ik te hebben aangetoond.

De voorgestelde leening van 40 millioen is derhalve geen kapitaal, bestemd om reeds gedane of nog te doene verteringen te bestrijden. Het is een bedrijvend kapitaal, bestemd om de baten der schatkist aanzienlijk te vermeerderen, en wel tot zoodanig bedrag, dat daardoor het evenwigt tusschen de ontvangsten en uitgaven van den staat wordt hersteld.

Het is een kapitaal, onvermijdelijk noodzakelijk voor het aangenomen systeem van cultuur, handel en scheepvaart, en dus bestemd, om, zoo ter bevordering van onze nationale nijverheid als van 's rijks inkomsten, te worden aangewend.

Het wenschelijke om, zonder opoffering, dadelijk de vruchten te genieten.

Voorzeker zou het te wenschen zijn, dat men dadelijk de vruchten van zulk een stelsel, als op Java is ingevoerd, zonder opofferingen, kon oogsten; dan dit is onmogelijk: tijd of geld zijn de noodzakelijke voorwaarden, hier gevorderd. Men kan ook hier niet maaijen voor men gezaaid heeft.

Maar, is het dan ook wel als een ongeluk voor een land te beschouwen, hetwelk zulk een kapitaal behoeft, dat zoo voordeelig kan worden aangewend, en aan de schatkist jaarlijks een inkomen van 22 millioen verzekert, — en bovendien eene uitbreiding aan de nationale industrie toezegt, door geen ander bij ons aanwendbaar middel te verkrijgen.

En nu, Edel Mogende Heeren! zij het aan uwe beoordeeling overgelaten, of de 40 millioen in het belang der schatkist, — in het belang onzer industrie, — in het belang onzer koloniën, — al of niet behooren te worden verleend, en of een stelsel zal moeten worden opgegegeven, dat zulke schoone vruchten heeft opgeleverd? Want ik ontveins het geenszins, dat, zonder een bedrijvend kapitaal, geëvenredigd aan de waarde der producten, dit stelsel niet kan blijven bestaan.

Vergunt mij thans, Edelmogende Heeren! uwe aandacht nog voor eenige oogenblikken, opdat ik ook het ontstaan der schuld van 10 millioen bij mijn departement aan de schatkist ophelderе: want ook daaromtrent schijnt het mij toe, dat verkeerde begrippen bestaan.

Ik verklaar hier plegtig, dat mijn departement, zoolang ik aan het hoofd daarvan gesteld geweest ben, nimmer eenige directe betaling gedaan heeft aan eenige rijks-administratie, uit de baten van Indië; die baten zijn altijd gestort in 's rijks schatkist; en het is de minister van financiën, die het emplooi daarvan regelt, dat geheel buiten mijne bemoeijenis heeft plaats gehad.

Die stortingen, door mij gedaan, hebben echter plaats gehad op voorafgaande berekening, wat in ieder jaar gestort zou kunnen worden, en zijn alsdan bij koninklijke besluiten vastgesteld. Van daar de bepaling, dat over 1835 tot de helft van 1838 *ƒ* 42,187,000 in 's rijks schatkist zouden worden overgebragt. Daarop nu is 10 millioen over dit tijdperk te kort geschoten, en dit is veroorzaakt:

1°. Door een gedeeltelijk misgewas van de koffij in 1838, waardoor *ƒ* 5,600,000 minder aan producten geleverd zijn, dan de berekening daarvan had doen verwachten;

2°. Door den lagen prijs der producten in 1838, daar in dat jaar niet alleen goedkooper, maar ook minder is verkocht dan anders zou hebben plaats gehad, namelijk slechts voor ruim 21 millioen gulden; van daar het groote restant van 13 millioen met ultimo van dat jaar.

3°. Omdat op een exedent van 24 millioen, over 1839, door de handelmaatschappij slechts 14 millioen, bij gebrek van kapitaal, heeft kunnen worden voorgeschoten.

Ziedaar, waarom er 10 millioen aan de schatkist zijn schuldig gebleven.

Deze 10 millioen echter zijn niet geheel verloren. Indië heeft, in dit jaar, meer geld ontvangen (16 millioen namelijk) dan noodig is, om de producten van hetzelve te betalen, voor zoo ver, namelijk, dit geschieden moet uit gelden, van hier gezonden. Voor het meerder gezondene dan noodig is, moeten producten, hetzij dan door het gouvernement in Indië, hetzij door de factorij der handelmaatschappij op Sumatra of op Java, van particulieren worden ingekocht. Deze producten moeten herwaarts worden overgevoerd, en zullen in 1841, en mogelijk voor een gedeelte in de voorjaars-veiling van 1842, worden verkocht.

Wordt nu de vordering aan de handelmaatschappij voldaan, die zij nu heeft, dan moet de opbrengst dier producten komen ten voordeele van het gouvernement, en dit verschaft dus het vooruitzigt, *of* op een ruimer inkomen over die jaren, dan berekend is, *of* de opbrengst daarvan kan ten waarborg strekken, dat, bij lage prijzen of minder gunstige oogsten, voldaan zal kunnen worden aan de gedane toezegging, dat voor de eerstvolgende jaren op 22 millioen bijdragen aan de schatkist zal kunnen worden gerekend, en welke betaling in alle mijne schrifturen als voor spoedige vermeerdering vatbaar is opgegeven.

Nu nog een woord over de schuld ten laste der overzeesche bezittingen, en over het vierde artikel van de concept-wet.

De renten der schuld, met welke het departement van koloniën is belast, bedragen, gelijk U Edel Mogenden bekend is, *ƒ* 9,800,000.

De schuldbrieven echter der overzeesche bezittingen, berusten voor een naamwaardig gedeelte in 's rijks kas, namelijk een bedrag van 140,000,000 gulden, en nog *ƒ* 30,000,000, bij het amortisatie-syndikaat, zijn onuitgegeven: de renten daarvan à 4 pCt. bedragen *ƒ* 6,800,000, en deze sommen worden dan ook jaarlijks in 's gouvernements-kas gestort, en strekken ter gedeeltelijke betaling van de renten der overige schulden.

Wat nu artikel 4 der aangeboden wet betreft, hetzelve is zoodanig gesteld, dat het alle waarborgen aanbiedt voor eene zoo naauwkeurige mededeeling van den staat der Indische geldmiddelen, als met billijkheid kan worden verlangd.

Daarbij toch worden bepaald jaarlijksche openingen van den staat der Indische geldmiddelen. Wat de openingen moeten inhouden, blijkt uit de mededeeling, in dit jaar gedaan, die, vlei ik mij, zoo volledig geweest is, als iemand zich heeft durven beloven.

Welke stukken dus jaarlijks gevorderd kunnen worden, en hoedanig die moeten zijn ingerigt, blijkt uit die stukken beter, dan zulks, met welke omschrijving ook, kan worden uitgedrukt. Maar bovendien, die stukken, hoe ook omschreven, bevatten op zich zelven niet alles, wat noodig is ter beoordeeling van hetgeen al of niet jaarlijks in 's rijks schatkist kan worden gestort: want wat beteekent het, het geldelijk excedent van Indië te kennen, zoo lang het niet is geremitteerd, dat is, zonder de kennis, wat de producten hier hebben opgeleverd?

Zijn de prijzen hoog en de kosten op den overvoer redelijk, dan kan het hier verkregen saldo eene aanmerkelijke winst hebben opgeleverd: zijn de prijzen daarentegen laag, of de kosten van den overvoer hoog, dan kan daarop veel verloren zijn.

Welke producten dus hier jaarlijks verkocht worden, en wat die hebben opgebragt, is het eigenlijk, waarop het aankomt. Dit nu zijn zaken van publieke notoriteit; daarvan is de opgave U Edel Mogenden verzekerd, en daaromtrent zou, al kon het oogmerk daartoe als mogelijk worden aangenomen, misleiding onmogelijk zijn, daar zoowel de verkochte hoeveelheden, als de daarvoor bedongen prijzen algemeen bekend worden.

De begrootingen van Indië zijn hoogst nuttig, ter beoordeeling van den financiëlen staat van hetzelve, en van den voor- of achteruitgang daarvan; maar bewijzen op zich zelven niet, wat het disponibel overschot is voor 's rijks schatkist. Ik-zelf heb de bouwstoffen tot de omschrijving, die in art. 4 voorkomt, aangegeven, en verklaar hiermede, dat dit artikel alles in zich bevat, wat ik, lid dezer kamer zijnde, zou noodig hebben en verlangen, om te kunnen beoordeelen, wat jaarlijks in 's rijks schatkist zal kunnen en behooren te worden gestort, — en ik vertrouw dan ook, dat dit artikel, wèl ingezien, geheel aan het verlangen zal voldoen.

Ik vleije mij, Edel Mogende Heeren! dat door deze mijne opgaven vele der gemaakte bedenkingen, betrekking hebbende tot mijn departement, zullen zijn opgelost. Mogt dit met eenigen het geval niet zijn, dan verzoek ik, mij die thans te doen kennen; gaarne zal ik verder, wat nog duister schijnen mogt, pogen toe te lichten.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.